

Producció literària comentada

Poesia

Les decapitacions (1934). Amb el pseudònim de Pere Quart, el seu *alter ego* en poesia, Joan Oliver es lliura a un exercici constant de paròdia—de les avantguardes sobretot— amb el motiu comú indicat en el títol i a partir de citacions literàries ben diverses. Apareixen les primeres preocupacions ideològiques—les referències crítiques a Hitler o a Mussolini— i, per tant, la voluntat de reflex del propi temps.

Bestiari (1937). Poemes de tall sovint epigramàtic, amb un motiu comú i il·lustrats per Xavier Nogués. A partir de models com els de Carner o Guerau de Liost, resulten però més empírics i de llenguatge antiretòric.

Oda a Barcelona (1936). Escrita després del *Bestiari*, però publicada abans, suposa un tomb en la poesia de l'autor a causa de la guerra. Poema extens i compromès, explícitament revolucionari, de vers lliure i llenguatge directe, que entronca amb altres *odes a Barcelona* (Verdaguer i, sobretot, Maragall), si bé amb una intenció prou diferent.

Saó de tardor (1947). Escrit en ple exili—i aparegut a Santiago de Xile—, aquest recull marca encara una nova línia en l'obra de Pere Quart, aquesta vegada per l'intimisme i el sentiment d'enyorança que desprèn: "Una esperança desfeta/ una recança infinita/ I una pàtria tan petita/ que la somio completa."

Terra de naufragis (1956). Després del retorn a Catalunya, el poeta afirma que ha guanyat "rovell d'enyors, peresa acovardida/ i una mesura rasa d'incerteses/ on cerca brins la desmenjada fe". El pessimisme es matisa, en part,

amb el "cristianisme primitiu i insatisfet" que Joan Fuster detecta en l'autor.

Vacances pagades (1960). Considerat un emblema del "realisme històric"—propugnat a l'època per Castellet i Molas a *La poesia catalana del segle XX*—, combina de fet la crítica sociopolítica amb una autointrospecció entre lúcida i sarcàstica, i manifesta una clara preocupació, als seixanta anys de l'autor, per la pròpia mort. Potser el llibre més conegut, tot i que no el més comprès, de Pere Quart.

Dotze aiguaforts de Josep Granyer (1962). Entroncant amb *Bestiari*, aquí són en canvi els poemes els que il·lustren els dibuixos.

Circumstàncies (1968). Segons Antoni Turull, una prolongació de *Vacances pagades*. S'hi succeeixen els records autobiogràfics, la poesia social i l'expressió d'un sentiment religiós enfrontat a les manipulacions convencionals de la figura de Jesús.

Quatre mil mots (1977). A partir d'un atansament cada vegada més directe a la realitat, el poeta accentua el seu inconformisme—davant, per exemple, de la nova situació política, que troba continuïsta— i es mostra, en paraules d'Enric Bou, "molt més amarg, concentrat i epigramàtic", sobretot a la secció *Decasíl·labs de vell*, d'un cert caire afòristic.

Poesia empírica (1981). Satíric i escèptic, en la línia de l'anterior, el recull conté atacs a determinats poetes—noucentistes o avantguardistes— i una secció, *Jesúsisme. Exègesi casolana*. *Contra els intermediaris*, on reivindica de nou la figura de Jesús davant les manipulacions a què s'ha vist sotmesa.

Teatre

En el teatre de Joan Oliver es podrien distingir tres etapes marcades pel tall de la guerra—abans, durant i després del conflicte—, si bé amb els denominadors comuns de l'aspiració a la normalitat—en paraules de Xavier Fàbregas— o, segons Joaquim Molas, "l'amenitat dels temes i les situacions", el "contingut moral i humà" i el "realisme descarnat, esquemàtic i tibant". Tenim, doncs:

Abans de la guerra. Destaquen sobretot: *Una mena d'enyor* (1926), *Murit i muller* (1929), *Gairebé un acte*, o *Joan, Joana i Joanet* (1929), *Cambre nova* (1928, publicada el 1937), *Cataclisme* (després convertida en *El papa de Romeo i Julieta* (1934) i *Allò que tal vegada s'esdevingué* (1936). Aquesta última, la més coneguda i d'una forta càrrega satírica, explora com les altres el món de les relacions familiars burgeses, si bé traslladant-lo a Eva, Caïm i Abel.

Durant la guerra. L'obra *La fam* (1938) planteja, a través dels seus dos protagonistes i a partir del model fornit per la comèdia burgesa, els problemes de la revolució socialista.

Després de la guerra. Destaquen obres com: *Primera representació* (1955), *El roig i el blau* (1956), *Ball robot* (1956), *Una drecera* (1957), *El mercat comú* (1965), *Noé al port d'Hamburg* i *Vivalda o l'Àfrica tenebrosa* (1967). Obres que volen arribar al gran públic, on Oliver no deixa de fer un retrat crític de la burgesia, com ho demostra *Ball robot*, la més coneguda, a l'entorn de tres parelles madures i els flirteigs amorosos que es produeixen entre elles, que no aconseguiran mitigar la sensació de fracàs dels personatges.

Traduccions teatrals. *El Misanthrop* de Molière (1951, premi del President de la República Francesa als Jocs Florals de París), *Pigmalió* de Bernard Shaw (1957), *Tot esperant Godot* de Samuel Beckett (1960), *La gavina*, *L'hort dels cirerers* (1963) i *Les tres germanes* (1972) de Txèkhov, *L'òpera de tres rals* de Bertold Brecht (1963), *El criat de dos amos* de Carlo Goldoni (1963) i *Ubu, rei* d'Alfred Jarry.

Prosa narrativa

Una tragèdia a Lil·liput (1928). Primer llibre publicat per l'autor, és un recull de narracions d'un cert caire carnerià on es caricaturitzen les convencions burgeses.

Contraban (1937). Reedicció del llibre anterior amb cinc narracions noves caracteritzades per un deix avantguardista d'un to grotesc i, en paraules de Joaquim Molas, deshumanitzat.

Biografia de Lot (1963). Recull tota la producció narrativa anterior i onze narracions noves, de fet prosas entre poemàtiques i caricaturesques.

Tros de paper (1970). Recull d'articles i narracions publicats a la premsa abans i després de la guerra. S'hi troben tant la crítica de costums com la reflexió moral o el record personal, amb tocs d'humorisme.

Temps, records (1990). Recull de textos dels anys cinquanta i seixanta rescatat per l'editorial sabadellenca La Mirada. A mig camí entre l'article de costums i, de vegades, la prosa carneriana, és un aplec de records d'infantesa combinat amb reflexions diverses.